

Kvinnor i den svenska historien

Denna filmserie i fyra delar berättar om en bortglömd bit av historien – kvinnornas historia. I historieskrivningen är dessa kvinnor osynliga, där finns bara plats för kungar, maktspel och krig. Men i kulisserna har kvinnorna hela tiden funnits. Denna serie berättar deras historia – hur de utövat makt med de medel som stått till buds, och skrivit historia i det dolda. Från forntidens jägarkvinnor till kvinnorna som sökte lyckan i Amerika i slutet av 1800-talet löper en linje. Utan förståelse för kvinnornas plats i historiska skeenden är det svårt att förstå hur historien format vår samtid, och därför fyller denna filmserie ett gapande hål i historieskrivningen.

Speltid: 18 min.

Från: 10 år

Ämne: Historia

Produktionsland:

Sverige, omarbetad version 2015 (2011)

Svensk version:

© Filmo, 2015

Ansvarig utgivare:

Mia Lund Arnell

Filmnr: 7333

För ytterligare källinformation:

Kontakta Filmo
08-445 25 50

Forntid

1939 gör en svensk bonde en häpnadsväckande upptäckt. Det är en gravplats, där en människa har lagts till vila tillsammans med sina jaktredskap. Först trodde man att skelettet var en man, men när man undersökte det närmare fann man att personen hade fött flera barn. Idag känner vi henne som Bäckaskogskvinnan, och hon var en av Sveriges allra första invånare. De första människorna som nådde Sverige var jägare och samlare. De hade inga fasta boplatser, utan flyttade hela tiden dit bytesdjur och ätbara växter fanns. Under den här tiden var klimatet mildare än idag, och det fanns gott om mat året om. När barnen blev tillräckligt stora deltog även kvinnorna i jakten, något som vi har lärt oss av Bäckaskogskvinnan.

Den första delen av Kvinnor i den svenska historien tar oss tillbaka till forntiden. Förutom Bäckaskogskvinnan får vi också stifta bekantskap med Egtvedflickan, som dog ung för ungefär 3500 år sedan. Därefter flyttar vi oss framåt i tiden till vikingatiden, då människorna blivit bofasta. Där möter vi Estrid Sigfastdotter, som levde i en tid då Sverige höll på att kristnas. Kvinnor hade ansvar för hushållet, och ägnade sina dagar åt att laga mat, brygga öl och väva. Men Estrid fick göra mer än så. En runsten berättar att hon begav sig hela vägen till Schweiz på pilgrimsresa.

Nyckelord till hela serien (fyra filmer)

Kvinnor, historia, historieskrivning, genus, forntiden, medeltiden, stormaktstiden, vasatiden, arkeologi, källkritik.

Frågor efter visning

1. Vilken tidsperiod menar man med "forntiden"?
2. Hur levde de första människorna i Sverige?
3. Hur fick man mat?
4. Hur tror ni att det var att vara kvinna på den här tiden?
5. Hur skiljer sig kvinnornas sysslor under bäckaskogskvinnans tid från Estrid Sigfastdotters tid?
6. Hur tror ni att det var att vara kvinna på vikingatiden?
7. Hur förändrades människornas sätt att skaffa mat?
8. Hur förändrades människans förhållande till naturen?
9. Vilka religiösa förändringar ägde rum under vikingatiden?

Diskussionsfrågor och aktiviteter till hela serien

1. Undersök personregistret i någon av skolans historieböcker. Hur stor del av de omnämnda är kvinnor och hur stor del är män? Varför tror ni att det är så?
2. Gör en tidslinje över kvinnor i historien? Hur förändrades kvinnornas situation över tid?
3. Vem tror ni bestämmer vad som räknas som viktigt i historien? Diskutera!
4. Varför tror ni att så få kvinnor finns med i historieskrivningen? Finns det flera skäl?
5. Vad räknas som viktigt i historieskrivningen? Hur kan det kopplas till typiskt manliga och kvinnliga egenskaper?
6. På vilka sätt skaffade sig kvinnorna i filmen makt? Hur skilde det sig från mäns sätt att skaffa makt?
7. Undersök denna lista från RFSU över viktiga datum i kvinnohistorien från 1800-talet till nu. Välj ut de händelser du anser viktigast och förklara varför du valt dem! <http://www.rfsu.se/sv/Om-RFSU/RFSUs-historia/Viktiga-artal-och-reformer/>

Begreppslista

Förklaringar från nationalencyklopedien (ne.se)

Nomader

Folk som inte är bofasta utan flyttar från plats till plats.

Neolitiska revolutionen

Arkeologernas namn på de stora förändringar som blev då jägarna och samlarna under stenåldern började med odling och boskapsskötsel.

Arkeologi

Kunskapen om människors liv under äldre tider, framför allt under forntiden.

Jägar- och samlarsamhällen

Den gängse benämningen på samhällen där huvuddelen av försörjningen kommer från jakt, fiske och insamling av vilda växter och småkryp.

Könsroll

De roller som är kopplade till människors sociala kön.

Internetkällor till hela serien

<http://www.so-rummet.se/fakta-artiklar/framvaxten-av-flickors-utbildning-under-1700-talet> SO-rummet om kvinnors utbildning.

<http://www.so-rummet.se/fakta-artiklar/heliga-birgitta-nordens-enda-riktiga-helgon> SO-rummet om heliga Birgitta.

<http://www.so-rummet.se/fakta-artiklar/kvinnor-och-man-i-arbetslivet> SO-rummet om kvinnor i arbetslivet.

<https://riksarkivet.se/kvinnans-rostratt> Riksarkivet om kvinnors rösträttskamp i Sverige.

<http://www.dn.se/nyheter/sverige/kvinnorna-saknas-i-skolans-historieböcker/> Dagens nyheter om avsaknaden av kvinnor i historieböcker.

<http://www.oppetarkiv.se/video/1716724/vad-mannen-gor-ar-alltid-det-ratta> Dokumentär i Svt:s öppna arkiv om kvinnors historia och kvinnokamp i modern tid.

<http://www.ur.se/Produkter/150607-Historiepolisen-Drottning-Kristina> Utbildningsradions program Historiepolisen om drottning Kristina.

<http://www.ur.se/Produkter/150618-Historiepolisen-Heliga-Birgitta> Utbildningsradions program Historiepolisen om heliga Birgitta.

http://www.svd.se/therese-andreas-bruce-sprangde-konsgranserna_8683734 Moa Sam Holmqvist skriver i Svenska Dagbladet om Andreas Bruce, och hur det var att vara transperson under tidigt 1800-tal.

<http://www.so-rummet.se/fakta-artiklar/maria-johansdotter-en-transperson-pa-1700-talet> SO-rummet om hur det var att transperson i Sverige under 1700-talet.

FILMO

En del av Swedish Film AB

Box 6014 • 171 06 Solna • SWEDEN • Tel: 08-445 25 59 • Fax: 08-445 25 60
info@filmo.se • www.filmo.se

<http://www.popularhistoria.se/artiklar/kristina-fostrad-till-kung/> Tidskriften Populär Historia om hur drottning Kristina fostrades till kung.

<http://www.ur.se/Produkter/150520-Max-1800-tal-Kvinnans-arhundrade> Utbildningsradion om kvinnors rättigheter på 1800-talet.

<http://www.ksla.se/anh/files/2012/06/19.-Kvinnorna-i-jordbruket-sid-310-320.pdf> Kungliga skogs- och lantbruksakademien om kvinnor i jordbruket under 1800-talet.

<http://www.ksla.se/anh/files/2012/06/30.-Bondkvinnor-sid-309-317.pdf> Kungliga skogs- och lantbruksakademien om livet som bondekvinnor från 1500-talet till 1700-talet.

<http://www.stockholmskallan.se/Tema/Demokratisering/Ratten-att-bestamma-over-sin-sexualitet-och-reproduktion/> Stockholmskällan om synen på sexualitet och reproduktion genom den svenska historien.

<http://blog.svd.se/historia/2011/11/26/kristnandet-och-kvinnorna/> Dick Harrison skriver i Svenska Dagbladet om kristnandets betydelse för kvinnors ställning.

<http://www.popularhistoria.se/artiklar/arkeologi-i-manssamhallet/> Tidskriften Populär historia om hur synen på kön påverkat arkeologins forskningsresultat.

<http://www.popularhistoria.se/artiklar/nar-kvinnorna-skotte-sverige/> Tidskriften Populär historia om kvinnors gärningar under krig.

<http://www.ts.skane.se/fakta/kvinnans-status-under-medeltiden> Terra Scaniae om kvinnans ställning under medeltiden.

<http://www.levandehistoria.se/hbtq> Forum för levande historias sida om HBTQ-historia.

<http://www.dn.se/debatt/skolamnet-historia-ar-en-strikt-manlig-angelagenhet/> Ann-Sofie Ohlander och Ebba Witt-Brattström skriver på DN debatt om den mansdominerade historieskrivningen.

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2010/02/sou-201010/> SOU från utbildningsdepartementet om vilken bild av män och kvinnor som förmedlas i historieböcker.

www.ne.se - Nationalencyklopedin

www.google.se - Användbar sökmotor

www.dn.se - Dagens nyheter

<http://factlab.com/#lo=1> - Dagens nyheter skolsajt

www.wikipedia.se - Bra nätencyklopedi

www.filmo.se - Filmos hemsida

Kapitelindelning

Du kan välja att visa hela filmen eller ett speciellt avsnitt.

För starttider till respektive kapitel, se nedan.

Nr	Kapitel	Starttid:	Längd:
1	Bäckaskogskvinnan, stenålder	00:00	ca 09 min
2	Egtvedflickan , bronsålder	08:36	ca 03 min
3	Estrid Sigfastdotter, vikingakvinna	11:45	ca 06 min
	Sluttid:	18:03	

Filmserien om kvinnor i den svenska historien passar bra för undervisning i historia och som utgångspunkt för diskussion kring historieskrivning. Här enligt det centrala innehållet i Lgr11:

I årskurs 4-6, historia, sid 174-175, Lgr11:

Kring forntiden och medeltiden, till cirka 1500: *"Norden befolkas. De utmärkande dragen för stenåldern, bronsåldern och järnåldern"* och *"Vad arkeologiska fynd, till exempel myntskatter och fynd av föremål från andra kulturer kan berätta om kulturmöten och om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män"*

Norden och Östersjöriket Sverige, cirka 1500–1700: *"Reformationen och dess konsekvenser för Sverige och övriga Europa"* och *"Vad historiska källor, till exempel brev och andra dokument, kan berätta om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män jämfört med i dag"*

Ökat utbyte och jordbrukets omvandling, cirka 1700–1850: *"Jordbrukets omvandling och dess konsekvenser för människor"* och *"Vad historiska källor, till exempel dagböcker och arkivmaterial, kan berätta om Sveriges historia och om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män"*

Hur historia används och historiska begrepp: *"Hur historiska personer och händelser, till exempel drottning Kristina, Karl XII och häxprocesserna, har framställts på olika sätt genom olika tolkningar och under skilda tider"* och *"Tidsbegreppen vikingatiden, medeltiden, stormaktstiden och frihetstiden samt olika syn på deras betydelser"*

I årskurs 7-9, 176-177, Lgr11

Industrialisering, samhällsomvandling och idéströmningar, cirka 1700–1900: *"Industrialiseringen i Europa och Sverige. Olika historiska förklaringar till industrialiseringen, samt konsekvenser för olika samhällsgruppers och människors levnadsvillkor i Sverige, Norden, Europa och några olika delar av världen. Migration inom och mellan länder"*

Demokratisering, efterkrigstid och globalisering, cirka 1900 till nutid: *"Demokratisering i Sverige. Bildandet av politiska partier, nya folkrörelser, till exempel kvinnorörelsen, och kampen för allmän rösträtt för kvinnor och män. Kontinuitet och förändring i synen på kön, jämställdhet och sexualitet"*

Hur historia används och historiska begrepp: *"Hur historia kan användas för att skapa eller stärka gemenskaper, till exempel inom familjen, föreningslivet, organisationer och företag", "Hur historia kan användas för att förstå hur den tid som människor lever i påverkar deras villkor och värderingar" och "Vad begreppen kontinuitet och förändring, förklaring, källkritik och identitet betyder och hur de används i historiska sammanhang"*